

---

# JUBILEE DATA

---

## ДО 80-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОФЕСОРА В. І. ШАНДИ

23 травня 2015 року виповнилося 80 років з дня народження відомого українського вченого теоретика фундаментальної екологічної науки, кандидата біологічних наук, професора кафедри ботаніки та екології Криворізького педагогічного інституту Державного вищого навчального закладу «Криворізький національний університет» В. І. Шанди. Володимир Іванович народився в м. Запоріжжя у сім'ї вчителів. Його дитинство прийшлося на важкі воєнні роки без батька і матері, які загинули під час Великої Вітчизняної війни, у сім'ї тітки. Після закінчення у 1953 р. середньої школи № 21 В. І. Шанда вступив до Дніпропетровського сільсько-господарського інституту і у 1958 р. успішно його закінчив, отримав спеціальність «Агрономія» кваліфікацію «Вчений агроном». Отримавши спеціальність працював агрономом колгоспу «Комсомолець» Криворізького району, потім головним агрономом того ж господарства, на базі якого було утворено радгосп «Коммунист». Невтомне прагнення до знань привело В. І. Шанду на кафедру рослинництва до аспірантури Дніпропетровського сільськогосподарського інституту, яку він успішно закінчив у 1966 р. і для продовження наукової роботи з теми дисертації був направлений путівкою Міністерства сільського господарства УРСР до Всесоюзного науково-дослідного інституту кукурудзи.

15 січня 1970 р. у спеціалізованій вченій раді Дніпропетровського державного університету відбувся захист дисертації «Взаємний вплив культурних рослин у змішаних посівах» В. І. Шанди на здобуття ступеня кандидата біологічних наук.

Науково-педагогічна діяльність Володимира Івановича Шанди у Криворізькому педагогічному інституті розпочалася у 1970 р. на посаді старшого викладача кафедри ботаніки. Він пройшов усі сходинки професійного зростання отримавши вчене звання доцента (1973 р.), професора (1991 р.), дійсного члена (академіка) Української екологічної академії наук (2001 р.). Визнанням організаторських здібностей В. І. Шанди стало його призначення на посаду декана природничого факультету, яким він керував з 1972 по 1974 рр. і з 1979 по 1983 рр. З 1984 по 2001 рік Володимир Іванович очолював кафедру ботаніки та екології, а з 2001 по 2015 рік працював на посаді професора кафедри ботаніки та екології Криворізького педагогічного інституту.

Широке коло наукових інтересів В. І. Шанда реалізовував у таких полях наукового бачення, як: філософія біології, загальна, спеціальна, теоретична екологія, методологія екології, біогеоценологія, агроекологія, культурбіогеоценологія, аллопатія, біосферологія.

Енциклопедичні знання, постійний науковий пошук, прагнення до істини, невтомність і надзвичайна працездатність стали підґрунтям для визначних теоретичних узагальнень у вигляді монографій: «Фітоценотичні контури землеробства і рослинництва» (1991 р.), «Агрофітоценологія: аспекти теорії і методології» (1993 р.), «Теоретичні проблеми екології та біогеоценології» (2013 р.). Ці праці та понад 500 фахових наукових публікацій у провідних журналах України окреслили постать професора В. І. Шанди як видатного українського вченого-теоретика з проблем фундаментальної екології. Володимир Іванович стояв у витоків промислової ботаніки та техногенної біогеоценології, розширив і деталізував аспекти теорії екологічної ніші, сформулював основні положення теорії еколого-

таксономічних спектрів, як напрямку аналізу рослинних угруповань, розробив типологію екоотопів та біогеоценозів Криворіжжя.

Під керівництвом Володимира Івановича Шанди виконано держбюджетні теми: «Разработка комплекса мероприятий по борьбе с сорной растительностью на основе составления карт засоренности полей севооборотов» (1976 р.), «Исследование воздействий экологической среды КМЗ на сельскохозяйственные, лесные, декоративные культуры и разработка путей компенсаций этих воздействий» (1983 р.).

Сформована ще під час навчання в аспірантурі тісна співпраця В. І. Шанди з видатними науковцями Дніпропетровського державного університету О. Л. Бельгардом та А. П. Травлєєвим отримала подальший розвиток у роботі Комплексної експедиції з вивчення лісів степової зони, одним із філіалів якої є кафедра ботаніки та екології Криворізького педагогічного інституту.

Володимир Іванович Шанда успішно керував аспірантурою зі спеціальності 03.00.16 – «екологія» на кафедрі ботаніки та екології. Під його керівництвом захищені дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук (Маленко Я. В., 2001; Євтушенко Е. О., 2007). Виступаючи офіційним опонентом на захистах дисертацій Володимир Іванович дав слушні зауваження і обґрунтовані рекомендації цілій плеяді кандидатів і докторів наук. Багато поколінь вчителів біології пам'ятають його змістовні, цікаві лекції з генетики, біосферології, рослинності техногенних екоотопів, проблем фундаментальної екології.

Надзвичайна інтелігентність, толерантність, висока освіченість, широта наукових поглядів, життєва мудрість – саме ці якості сформували авторитет професора Володимира Івановича Шанди у науковій спільноті кафедри ботаніки та екології, Криворізького педагогічного інституту, України та близького зарубіжжя.

*Е. О. Євтушенко,*  
кандидат біологічних наук, доцент,  
завідувач кафедри ботаніки та екології  
Криворізького педагогічного інституту  
ДВНЗ «Криворізький національний університет»